

Rigsombudsmanden på Færøerne

JK

Indlæg på nyhedsportalen www.vagaportal.fo, d. 16. april 2010

Af Lagtingsmedlem Sjørður Skaale, Republikanerne

Grundloven skal samle nationen

Udmeldinger fra bestemte personer de forgangne dage, har givet folk den opfattelse, at forslaget til færøsk forntaning (jeg kalder den grundlov), skaber splid imellem politikerne. Splid imellem partierne. Splid imellem Færøerne og Danmark.

Dette er en stor misforståelse! Formålet med grundloven er at bygge broer imellem partier. Vi strides altid om det, som skiller os. I grundloven skal vi blive enige om det, vi er enige om. Loven skal give hele det politiske system, et og samme grundlag at stå på.

Når grundloven er vedtaget, skal halvdelen af det færøske folk ikke stå som tabere, mens den anden halvdel står som vindere.

VI skal alle være vindere!

En stor misforståelse

Forslaget har undergået forbavsende beskeden behandling, siden det blev lagt frem i Lagtinget. Det eneste, som pressen har vist interesse for, er et notat fra Lagtingskontoret som siger, at forslaget ikke er i overensstemmelse med den danske grundlov. Alt andet er druknet i dette spørgsmål.

Og nu vil Lagmanden så – mens Lagtinget behandler sagen – spørge de danske myndigheder, hvad de synes om spørgsmålet vedrørende foreneligheden med den danske grundlov.

Dette er meget uheldigt! Ikke fordi det spørgsmål ikke skal behandles – men fordi det kan medføre, at vi lader juraen hindre en fornuftig politisk løsning.

Hvis man ser på forslaget med meget formalistiske briller, kan man sige, at det kan være i strid med den danske grundlov. I forslaget står jo, at al magt på Færøerne er hos det færøske folk. Det siger grundloven intet om. Og reelt har danske myndigheder jo også magt på Færøerne.

Men reelt er det overhovedet ikke et problem.

Fordi Færøerne aldrig har været fuldt underlagt den danske grundlov. Og vi har altid, i samarbejde med Danmark, fundet pragmatiske, politiske løsninger – på trods af, at den danske grundlov, formelt set, ikke har tilladt disse løsninger.

Nogle eksempler

Sætter vi de formlistiske briller på næsen, som eksempelvis dem Bjørn á Heygum (advokat, red.) benytter, er hjemmestyreloven også et klokkeklart grundlovsbrud.

Det er grundlovsbrud, at vi udarbejder love på Færøerne.

Det er også grundlovsbrud, at vi selv opkræver skat på Færøerne.

Det kan kun Folketinget gøre, jvf. grundloven.

Det var også grundlovsbrud, at vi overtog undergrunden i 1992. Det mente det danske Justitsministerium i 16 år – indtil Poul Schlüter tog en POLITISK beslutning om, at vi skulle overtage dette område.

At vi overtog kirken, var også, formalistisk set, et grundlovsbrud.

Hvordan kan det lade sig gøre, at dette har kunnet foregå på trods?

Det har det, fordi den juridiske formalisme aldrig har været styrende i forholdet mellem Færøerne og Danmark.

Vi har lavet politiske aftaler – og herefter er juraen blevet tolket, således at den er i overensstemmelse med disse politiske aftaler.

Vi har respekteret den danske grundlov, som en lov, og vi har efterlevet den. Men danske myndigheder har også respekteret den virkelighed, at vi er et andet land, som har et andet politisk system.

Sådan har alle politiske partier også opfattet situationen. Og noget af det første Statsminister Lars Løkke Rasmussen sagde, da han tiltrådte, var, at det er færøerne selv som definerer sit forhold til Danmark. Og det er jo netop det vi gør i forslaget til en færøsk grundlov.

Derfor er det helt uforståeligt, at vi nu selv skal til at bede om at blive pålagt de begrænsninger, som en formalistisk fortolkning af dansk jura fører med sig.

Demokrati eller ej

Der er blevet sat spørgsmålstegn ved, om vi så længe vi ikke har selvstændighed, kan sige, at al magt på Færøerne ligger hos det færøske folk.

Selvfølgelig kan vi det!

Det er selvfølgelig sådan, at magten i vores politiske system kommer fra det færøske folk. Som Helgi Abrahamsen (Sambandspartiet, red.) sagde under lagtingsbehandlingen af forslaget, enten har det færøske folk magten i landet, ellers har vi ikke demokrati.

Så enkelt kan det siges.

Er det så i overensstemmelse med, at danske myndigheder har magt på Færøerne?

Ja det er det. Fordi det færøske folk accepterer, at disse myndigheder har magt. Vi er mange, som gerne vil ændre dette. Og vi kan ændre det. Men så længe vi ikke vil ændre det, så accepterer vi det.

Den opfattelse, som grundlovsforslaget bygger på, er, at alt magt er hos det færøske folk, men at det færøske folk, på nuværende tidspunkt, har overladt en del af sin magt til de danske myndigheder.

Men det indebærer selvfølgelig også, at magten kan tages tilbage. Altså at vi har fuld selvbestemmelse.

Er der vilje til enighed, så får vi enighed

Kunsten i politik er at få rivaler – ja endda fjender – til at samarbejde om det, som de er fælles om og lade uenigheder ligge. At skabe det, som amerikanerne kalder “Team of Rivals”. Dette har kunnet lade sig gøre i forfatningsudvalget, som nu har fremlagt sit forslag for Lagtinget. På trods af forskellige opfattelser, har alle parter haft en grundlæggende vilje til at komme i mål. Heldigvis – fordi det er en stor skamfølelse - såfremt vi på Færøerne, ikke formår at blive enige om nogle grundlæggende, fælles forhold.

Men på trods af, at helleflynderen er kommet på bordet, er den ikke kommet på krogen endnu. Forslaget er forelagt Lagtinget – og det, som der var enighed omkring mellem 9 lagtingsmedlemmer, skal der gerne blive enighed om imellem 33 lagtingsmedlemmer. Og derefter helst mellem et stort flertal af befolkningen.

Dette kræver, at alle er indstillet på at komme frem til enighed, omkring det de er enige om, og måske også i andre tilfælde at undergive sig det, som flertallet vil.

Og finder vi frem til den politiske enighed, skal alle de juridiske spørgsmål nok falde på plads bagefter. Præcis som de plejer!

Sjúrður Skaale